



CUESC

Національний університет «Одеська юридична академія»
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ОБРОБКА, ЗАХИСТ
ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДАНИХ**

2 грудня – 12 січня 2025 року

¹²⁵⁶
1996
LIHA-PRES

¹²³³

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

УДК 004.6-047.22"364"(062.552)

I-74

Організаційний комітет:

Дикий Олег Вікторович – кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету кібербезпеки та інформаційних технологій Національного університету «Одеська юридична академія», експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

Грезіна Олена Миколаївна – PhD, асистент кафедри інформаційних технологій Національного університету «Одеська юридична академія»;

Разінкін Нікіта Сергійович – експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

Соколов Артем Вікторович – доктор технічних наук, професор кафедри кібербезпеки Національного університету «Одеська юридична академія»;

Трофименко Олена Григорівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій Національного університету «Одеська юридична академія», експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

Ульянова Галина Олексіївна – доктор юридичних наук, професор, проректор із навчальної роботи Національного університету «Одеська юридична академія».

Інформаційна грамотність в умовах воєнного стану: обробка, захист та презентація даних : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 2 грудня – 12 січня 2025 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. 188 с.

ISBN 978-966-397-468-2

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Інформаційна грамотність в умовах воєнного стану: обробка, захист та презентація даних» (2 грудня – 12 січня 2025 року).

УДК 004.6-047.22"364"(062.552)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2025

ISBN 978-966-397-468-2

ЗМІСТ

The role of information technology in modern warfare: transforming battlefields and cyber fronts Ahibalova T. M.	7
Особливості протидії та запобіганню шахрайству з фінансовими ресурсами в умовах воєнного стану Батраченко Т. С.	10
Проблема кадрового забезпечення в сфері публічного управління та адміністрування Бензарь А. С.	14
Дослідження впливу квантових обчислень на стеганографію Богом'я В. І.	17
Цифрова трансформація банківської галузі: шлях до ефективності та конкурентоспроможності Бондар-Фурса О. С., Бондаренко Ю. С.	21
Використання штучного інтелекту у викладанні української мови як іноземної Булава Н. Ю.	23
Виклики та небезпеки використання штучного інтелекту Бурдоносова М. А.	27
Персоналізація змісту і методичного забезпечення освітньої компоненти «Науково-правове забезпечення кримінально-виконавчої діяльності»: з досвіду реалізації ОНП «Право» у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України Ворожбіт-Горбатюк В. В., Пивоваров В. В.	31
Роль штучного інтелекту в захисті інформаційних систем від кіберзагроз Галуцько В. В.	35
Роль, значення та практичні аспекти впровадження медіаграмотності в університетській освіті: з досвіду Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Гандзюк В. О., Одобецька І. С.	38
Соціальна відповідальність університетів в умовах воєнного стану Деліні М. М.	45
Диверсифікація освітніх програм як фактор впливу на попит освітніх послуг ЗВО України Джоші О. І.	47

до сучасних інструментів самообслуговування, які скорочують час на отримання послуг і роблять їх більш доступними.

Підсумовуючи, цифрова трансформація є не лише способом оптимізації внутрішніх процесів, але й важливою передумовою для побудови стійкої конкурентної переваги. Успішне впровадження цифрових технологій сприяє посиленню ролі банків як ключових гравців у фінансовій екосистемі майбутнього.

Література:

1. Поченчук Г. М. FinTech у структурі фінансової системи. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018.

2. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал : монографія / В. П. Вишневський, О. М. Гаркушенко, Д. В. Липницький, В. Д. Чекіна ; за редакцією В. П. Вишневського, С. І. Князева ; Національна академія наук України, Інститут економіки промисловості. Київ, 2020.

3. Д'яконова І., Павленко Л., Криклій О. Сучасний стан та перспективи колаборації банків та FinTech. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1(17).

4. Фостолович В. А. Цифровізація в сучасній системі управління. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 7.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Булава Н. Ю.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови*

*Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Сучасні технології швидко трансформують усі сфери нашого життя, зокрема й освіту. Оволодіння новою мовою завдяки мобільним інформаційно-комунікативним технологіям стає більш поширеним та актуальним засобом [2]. Однією з найбільш перспективних інновацій є штучний інтелект (ШІ), який вже активно застосовується у викладанні мов. Завдяки ШІ процес навчання стає значно ефективнішим, більш персоналізованим та адаптованим до індивідуальних потреб кожного

студента [3]. Метою дослідження є аналіз різноманітних аспектів використання засобів ШІ на заняттях з української мови як іноземної: ключові інструменти, їхні переваги й недоліки, а також практичні приклади їхнього застосування. Використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі є виправданим, оскільки вони підтримують реалізацію основних загальнодидактичних принципів навчання, таких як активність, усвідомленість, послідовність і наочність. Ці новітні технології сприяють покращенню сприйняття навчального матеріалу, оцінці рівня його засвоєння, а також розвитку вмінь і практичних навичок.

Спробуємо окреслити найбільш базові принципи використання засобів ШІ для формування мовної компетентності іноземних студентів закладів вищої освіти.

У межах дослідження проаналізовано та узагальнено передовий педагогічний досвід, систематизовано власні спостереження та експериментально оцінено доцільність впровадження засобів ШІ у формуванні мовленнєвої компетентності іноземних студентів підготовчого відділення. Не зважаючи на зручність та універсальність штучного інтелекту він не може конкурувати з перевагами спілкування з людиною, це лише корисний зручний елемент [3]. Перевагами чат-ботів на основі ШІ для вивчення іншої мови може стати допомога щодо вдосконалення словникового запасу української мови з майбутньої спеціальності, яку оберє студент-іноземець. Так, студенти можуть заощадити багато часу, шукаючи українські відповідники термінологічної лексики обраного фаху тощо.

Удосконалення та поглиблене швидке вивчення граматики української мови за допомогою ШІ можливе через використання простих інструментів для навчання, тому застосування ChatGPT, який швидко створює та адаптує для іноземців навчальні посібники, як-от: таблиці часів дієслів, відмінкових закінчень іменників, творення дієприкметників та дієприслівників тощо.

Розробники швидко підхоплюють цю хвилю інтересу, і зараз є багато програм на основі штучного інтелекту для тих, хто вивчає мову.

Практичними прикладами застосування штучного інтелекту викладачами на заняттях із вивчення української мови як іноземної є використання чат-ботів для організації дискусій, закріплення граматики та збагачення словникового запасу. Зокрема, чат-бот може генерувати запитання на задану тему, а студенти відповідають на них усно або письмово, що сприяє розвитку комунікативних навичок. Системи на основі ШІ можуть автоматично перевіряти письмові роботи студентів на наявність граматичних, орфографічних та стилістичних помилок,

надаючи детальний зворотний зв'язок. Це дозволяє викладачам звернути увагу на більш складні аспекти навчання.

Використання інструментів ChatGPT може стати корисним помічником для студентів-іноземців із початковим рівнем знань для розвитку письмових компетентностей. Новітні технології можуть стати корисними для створення текстів певної тематики, дописування розпочатих сюжетів та складання діалогів.

1. Створення текстів. Ідеї для початку: якщо студентові важко придумати початок тексту, ChatGPT здатен запропонувати широкий вибір зачинів. Наприклад, студент може попросити: "Запропонуй початок для оповіді про мій робочий день" або "Допоможи придумати текст про визначні українські пам'ятки міста, у якому я навчаюся". ШІ допоможе визначитися з темою і об'єктами опису, що стане початком для написання.

2. Послідовне створення. ChatGPT може допомогти студентові розвинути монологічне письмове мовлення поетапно. Студенти можуть запитувати про наступні кроки у викладенні змісту письмового повідомлення про історичні пам'ятки, додаткові відомості про них. Це полегшить процес написання, адже студент працюватиме поступово.

3. Продовження незавершених текстів. Якщо студент розпочав писати текст, але не знає, як його продовжити, ChatGPT може запропонувати ідеї для продовження. Наприклад, студент може подати початок свого твору та запитати: "Як можна продовжити цей текст?" ШІ надасть кілька варіантів розвитку сюжету, що сприятиме швидшому створенню монологу.

4. Варіативність. Студент може обирати з кількох запропонованих варіантів або звернутися до ChatGPT із додатковим запитом змінити опис розвитку подій робочого дня, додаючи, наприклад, цікаві лексичні чи фразеологічні елементи в текст. Це стимулює увагу студента і вчить його осмислювати створений матеріал для тексту.

5. Формування творчих здібностей та аналітичного мислення. Студенти можуть звернутися до ChatGPT із проханням переглянути їхню розповідь про робочий день чи екскурсію про історичні пам'ятки міста та запропонувати ідеї для покращення викладу монологічного мовлення. Наприклад, "Чи можеш зробити опис більш захопливим?" або "Які інші слова можна використати для цього тексту?" Це сприяє вдосконаленню іноземним студентом навичок викладу тексту на запропоновану тему, збагаченню словникового запасу слів, зверненню уваги на фразеологічне багатство української мови та розвитку критичного підходу до написаного твору.

6. Розширення словникового запасу: ChatGPT здатний пропонувати синоніми, антоніми, метафори чи образні вислови, що допомагає студентам збагачувати лексику та стимулювати розвиток уяви.

Таким чином, ChatGPT перетворюється на інноваційний інструмент, який сприяє студентам не лише в написанні текстів, а й у творчих експериментах, забезпечує підтримку на всіх етапах роботи та допомагає розвивати мовні навички.

Штучний інтелект стає ефективним засобом для створення ілюстрацій, які студент-іноземець може використовувати для опису подій і персонажів, розвиваючи усне мовлення відповідно до тем, передбачених навчальною програмою. Інструментарій ШІ має чимало переваг, таких як швидкість, гнучкість та креативність. Проте наявні й певні недоліки, зокрема труднощі з контролем результату та етичні питання. Варто підкреслити, що штучний інтелект не здатний замінити творчість, уяву та професійну майстерність художника. На думку, А. Г. Андрощук та О. С. Малюги, штучний інтелект, без сумніву, змінює підхід до вищої освіти, проте він не здатен повністю замінити викладача чи наукового керівника. Освітній процес є багатограним і виходить за межі простого виконання завдань. Важливу роль у ньому відіграє людська взаємодія, яка виконує численні соціальні функції і залишається незамінною [1].

Технології ШІ відкривають нові можливості для створення цікавих та захоплюючих відео, які можна використовувати на заняттях з української мови як іноземної під час розвитку навичок читання. Одним із ефективних способів використання ШІ є створення таких відео, як анімовані пояснення, які можна використовувати для пояснення граматичних правил, граматичних термінів або історичних подій, інформації краснорічного спрямування. Інструменти ШІ, такі як <https://www.synthesia.io/> можуть із легкістю створювати анімовані пояснення. Ці пояснення можуть бути більш цікавими та доступними для іноземних студентів, ніж традиційні текстові пояснення.

Таким чином, впровадження штучного інтелекту у викладання мов відкриває нові перспективи для підвищення якості навчання. Завдяки інструментам на основі ШІ освітній процес може стати більш ефективним, доступним та орієнтованим на індивідуальні потреби студентів. Проте для досягнення оптимальних результатів слід урахувати можливі виклики та недоліки, пов'язані з використанням цих технологій. Важливо поєднувати ШІ з традиційними методами навчання, щоб забезпечити комплексний розвиток студентів і створити максимально комфортні умови для їхнього навчання.

Література:

1. Андрощук А. Г., Малюга. О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. Vol. 3, No. 2. 2024. P. 27–35. URL: https://www.researchgate.net/publication/379491231_Vikoristanna_stucnog_o_intelektu_u_visij_osviti_stan_i_tendencii (дата звернення: 26.12.2024).
2. Булава Н. Ю. Використання цифрових технологій у викладанні української мови як іноземної. *Цифровізація вищої освіти та цифрова грамотність*: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 29 січня – 10 березня 2024 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 32–35.
3. Жукевич І., Спірічева О. Трансформація вивчення мов: штучний інтелект як інструмент розвитку мовленнєвих навичок студентів. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Vol. 3, No. 3. 2024. P. 45–55. URL: https://www.researchgate.net/publication/381098847_Transformacia_vivcenna_inozemnih_mov_stucnij_intelekt_ak_instrument_r_ozvitku_movlennevih_navicok_studentiv (дата звернення: 26.12.2024).

ВИКЛИКИ ТА НЕБЕЗПЕКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Бурдоносова М. А.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та публічного права
Державний університет інфраструктури та технологій
м. Київ, Україна

Штучний інтелект (ШІ) є однією з найважливіших технологій сучасності, яка має потенціал революціонізувати різні аспекти нашого життя. Від медицини до транспорту, від освіти до промисловості, ШІ обіцяє підвищення ефективності та зменшення людських витрат. Проте, незважаючи на всі переваги, використання цієї технології супроводжується низкою викликів та небезпек, які вимагають уважного аналізу та відповідального підходу.

Етичні виклики

Одним із головних викликів використання ШІ є етичні аспекти. ШІ здатний приймати рішення на основі аналізу даних, але проблема полягає в тому, як саме ці рішення впливають на людей. Наприклад, алгоритми, що використовуються для ухвалення рішень у сфері найму

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНЕ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

**ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ОБРОБКА, ЗАХИСТ
ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДАНИХ**

2 грудня – 12 січня 2025 року

Підписано до друку 13.01.2025. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 10,93. Тираж 100. Замовлення № 0225-018.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.